

Nijmegen

Bewonersavond Wateroverlast Nijmegen West

Datum bewonersavond

30 januari 2025

Aanwezig

Bewoners Nijmegen West (ong. 200)

Gemeente Nijmegen, provincie Gelderland, waterschap Rivierenland, Rijkswaterstaat Oost Nederland, Royal HaskoningDHV

1 Opening door de wethouder

Wethouder Cilia Daemen heet de ong. 200 aanwezige bewoners welkom op de tweede bewonersavond in het kader van de wateroverlast in Nijmegen West en blikt kort terug op het proces wat de bewoners en de gemeente met elkaar doorlopen hebben sinds de eerste melding van wateroverlast eind december 2023. Ze staat kort stil bij de huisbezoeken die zij afgelegd heeft in mei 2024, de brief die bewoners voor de zomer hebben opgesteld aan de gemeenteraad, de bewonersavond van 1 oktober 2024 en de opdracht voor het onderzoek aan RHDHV.

Ondanks dat de gemeente nog niet op iedere vraag die gesteld is tijdens de eerste bewonersavond een antwoord heeft, vindt zij het belangrijk de uitkomsten en conclusies uit het onderzoek van RHDHV nu al met bewoners te delen. Ze bedankt de leden van de klankbordgroep voor hun betrokkenheid en de constructieve bijdrage aan het onderzoek.

De wethouder benadrukt dat de hoofdboodschap van de avond duidelijk is, maar niet makkelijk zal zijn: uit het onderzoek van Royal HaskoningDHV blijkt dat de extreme regenval eind 2023 en begin 2024 de belangrijkste oorzaak is van de wateroverlast. Dit past in een breder patroon: door klimaatverandering zien we steeds vaker hevige neerslag, niet alleen in Nijmegen of Nederland, maar in heel Europa. Hierdoor speelt dit probleem in veel meer gebieden.

Uit het onderzoek blijkt daarnaast dat bewoners, de gemeente, het rijk en het waterschap elk een taak hebben in de waterhuishouding, die elk een relatie hebben met het grondwater. Rijkswaterstaat beheert het peilbeheer in het Maaswaalkanaal. Het waterschap is verantwoordelijk voor het peil in de watergang /sloot langs het Maas-Waalkanaal en de gemeente heeft een gemeentelijke zorgplicht (loket) en een grondwatertaak. Uit het onderzoek blijkt dat deze laatste niet van toepassing is. Bewoners zijn als perceeleigenaar zelf verantwoordelijk voor hun perceel en dus ook voor hun kelder. Omdat overheden juridisch niet verplicht zijn om het grondwaterpeil te verlagen en de gemeentelijke grondwatertaak bij deze grondwaterstand niet aan de orde is, zullen bewoners zelf actie moeten ondernemen als ze hun kelder waterdicht willen maken.

De wethouder geeft aan, dat ze na de bewonersavond van 1 oktober 2024 contact heeft opgenomen met de bestuurders van het waterschap, de provincie en de hoofdinspecteur-

directeur (HID) van Rijkswaterstaat. Samen hebben ze vastgesteld dat er op dit moment geen directe maatregelen mogelijk zijn om het grondwaterpeil te verlagen.

Tegelijkertijd erkennen alle betrokken partijen de ernst van de situatie in Nijmegen-West. Daarom zijn ze bereid om samen te onderzoeken of en welke maatregelen zij kunnen nemen om de bewoners te ondersteunen en het watersysteem toekomstbestendig te maken. Hier zal gezamenlijke besluitvorming over plaatsvinden.

De wethouder benadrukt dat ze begrijpt dat deze situatie voor bewoners erg vervelend is en al langere tijd speelt. Daarom neemt ze de loketfunctie van de gemeente en de zorgen van de bewoners zeer serieus. De gemeente wil bewoners helpen door duidelijke informatie en ondersteuning te bieden, zodat ze weten welke stappen ze kunnen nemen om de woning waterdicht te maken.

2 Presentatie door RHDHV

De presentatie zal met het verslag van de avond op de website <https://nijmegen.mijnwijkplan.nl/project/grondwateroverlast-in-hees> geplaatst worden.

De onderzoeker van RHDHV presenteert eerst de oorzaken van de hoge grondwaterstand, vervolgens gaat hij in op de wettelijke, juridische verantwoordelijkheden. Hij sluit af met een aantal aanbevelingen en oplossingsrichtingen aan de gemeente en de overige overheden.

Oorzaken hoge grondwaterstand

Belangrijkste oorzaken

- A. Extreme hoeveelheid neerslag afgelopen jaar (2023/2024)
- B. Basisniveau grondwaterstand geleidelijk verhoogd als gevolg van:
 - Stoppen twee grote grondwateronttrekkingen ($\pm 20 - 40$ cm)
 - Verhogen peil Maas-Waalkanaal (± 10 cm)

Afkoppelen

Het effect van afkoppelen is onderzocht aan de hand van het afkoppelen van de wijk Jerusalem. Het volledig afkoppelen van deze wijk heeft geleid tot een verhoging van de grondwaterstand van 1-2 cm. De verhoging is met name tijdelijk na een regenbui in de directe omgeving van de infiltratievoorziening.

Om een beeld te krijgen van de mogelijk toekomstige effecten van grootschaliger infiltratie heeft RHDHV rekenkundig onderzocht wat het effect zou zijn als heel Nijmegen West wordt afgekoppeld. Dit blijkt tot een verhoging van circa 10-20 cm te kunnen leiden. Dit is nu dus nog niet aan de orde.

Verantwoordelijkheden

Grondwatertaak gemeente

Gemeente moet maatregelen nemen wanneer:

- er “structureel nadelige gevolgen” zijn als gevolg van hoge grondwaterstanden voor de aan de grond gegeven bestemming (wonen);

- en hiertegen “doelmatige“ maatregelen in openbaar gebied mogelijk zijn.

Er is sprake van structureel nadelige gevolgen van hoge grondwaterstanden wanneer voor langere tijd het grondwater hoger komt dan 0,7m onder het vloerpeil van woningen en dat tot aantoonbare schade aan de (bovengrondse) woning leidt. Daarnaast moet het nemen van maatregelen doelmatig zijn.

Verantwoordelijkheid perceeleigenaren

Het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl, opvolger van Bouwbesluit 2012) stelt geen eisen aan vocht dichtheid van kelders en kruipruimten. Water in de kelder of kruipruimte hoeft dus niet te betekenen dat van een bouwkundig gebrek sprake is. Het Bbl stelt wel eisen aan verblijfsfuncties en wanneer een kelder een verblijfsfunctie heeft, moet deze waterdicht zijn. De eigenaar is verantwoordelijk voor het voorkomen en oplossen van grondwateroverlast op het eigen perceel. Bewoners moeten zelf bouwkundige en/of waterhuishoudkundige maatregelen nemen om kelders waterdicht te maken.

Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de wet- en regelgeving is er geen sprake van structurele schade door te hoge grondwaterstanden. Wel betreft het een bijzondere situatie, gezien de ligging op de fluctuatietoneel van de stuwwal, de peilverhoging van het Maas-Waalkanaal en het stopzetten van twee onttrekkingen. Aanbeveling is om een werkgroep te formeren van de vier betrokken overheden om rekening houdend met de historie en de verantwoordelijkheden van particulieren en overheid oplossingsrichtingen te overwegen om het watersysteem in Nijmegen West meer toekomstbestendig te maken. Bij het onderzoeken van oplossingsrichtingen kan een onderscheid gemaakt worden tussen korte en lange termijn en in maatregelen die bijdragen aan het verlagen van de grondwaterstand en bouwkundige maatregelen.

Voor de gemeente zijn er daarnaast nog een aantal andere aanbevelingen:

Beleidsmatig:

- Versterk de loketfunctie (voorlichting, informeren, tips)
- Betrek grondwaterproblematiek bij toetsing omgevingsvergunningen
- Verwerk richtlijnen voor ontwatering in het beleid
- Bij vervanging van riolen en afkoppelen: Borg dat grondwaterstand afgetopt kan worden bij pieksituaties

Monitoring:

- Monitoring optimaliseren in overlastgebied
- Online ontsluiten resultaten monitoring (telemetrie)

3 Vervolgproces

Gemeente neemt de aanbevelingen van RHDHV ter harte en zal haar loketfunctie versterken door de informatie op de website en de advisering aan de inwoners te verbeteren. De gemeente heeft inmiddels het aantal peilbuizen in de Nijmegen West uitgebreid en de gegevens zullen online beschikbaar worden gesteld. Ook zal de gemeente een webinar organiseren over de maatregelen die inwoners zelf kunnen nemen aan hun

woning. De Toekomstbestendig Wonen Lening¹ is beschikbaar voor bewoners die de waterproblematiek in de woning willen aanpakken.

De gemeente zal de grondwaterproblematiek betrekken bij omgevingsvergunningen en de grondwaterrichtlijnen opnemen in het Water- en Rioleringsprogramma.

Met de andere overheden wordt besluitvorming door de bestuurders voorbereid over maatregelen om het watersysteem in Nijmegen West meer toekomstbestendig en robuust te maken.

4 Panelgesprek/vragen

Alle vragen die gesteld zijn tijdens op de bewonersavond en die achter gelaten zijn op de vooraf uitgedeelde kaartjes staan opgenomen in de vragenlijst. Hierin staan ook de antwoorden opgenomen.

5 Afronding

De wethouder rond de avond af. Ze geeft aan dat ze de zorgen en frustraties die geuit zijn op de avond begrijpt en gehoord heeft. Door klimaatverandering kan het vaker gaan voorkomen dat grondwater voor overlast gaat zorgen in kelders en souterrains van huizen waar dat tot voor kort niet het geval was. Ze doet een beroep op bewoners om zich daar samen met de overheden op voor te bereiden.

De wethouder benadrukt dat ze de klachten en zorgen serieus neemt. Ze zegt toe de aanbevelingen van RHDHV ter harte te nemen. De overheden zijn al met elkaar in gesprek over de mogelijke maatregelen die ze samen kunnen nemen. In een bestuurlijk overleg zal de wethouder met de bestuurders van de andere overheden het advies van de ambtelijke werkgroep bespreken en zullen ze besluiten of en welke maatregelen ingezet worden. Ze verwacht hierover over circa drie maanden de bewoners te kunnen informeren. Ze doet een oproep aan de bewoners om met de gemeente in gesprek te blijven.

De bewoners overhandigen aan het eind van de bewonersavond aan de wethouder een manifest met vijf kernpunten:

1. Grondwaterstand terug naar het oorspronkelijke peil van +7,80 NAP;
2. Inspanningsverplichting van de gemeente ten aanzien van handhaving grondwaterpeil;
3. Inrichting van monitorings- en loketfunctie ten aanzien van grondwaterbeheer;
4. Inrichting van waarschuwingssysteem door de gemeente;
5. Financiële compensatie voor gedupeerden.

¹ Informatie over deze lening is te vinden op <https://www.nijmegen.nl/diensten/wonen/toekomstbestendig-wonen-lening>.